

Made in Holland

Eddy Driessen en zijn Pluto Audio

Armen en draaitafels van wereldfaam

De echte analoog-insiders kennen ze wel. En sommige van hen bezitten ze zelfs: de armen en draaitafels van Pluto Audio.

Made in Holland. In Hengelo, Overijssel.

Om precies te zijn: in de Leliestraat nummer 13. En wel in de werkplaats achter het woonhuis van Eddy Driessen.

Daar worden de armen en draaitafels gebouwd waarover men in Japan schrijft. Waarover men in Amerika spreekt. Met bewondering en ontzag.

Want de armen en draaitafels van Eddy zijn kunstwerken van vakmanschap.

Eén- à tweeduizendste millimeter tolerantie...

Eddy Driessen is een jonge zestiger, die onlangs zijn baan als fijn-instrumentmaker bij Thales (voorheen: Hollandse Signaalapparaten) in Hengelo opzegde om zich voortaan helemaal aan Pluto te kunnen wijden. Maar de tientallen jaren waarin hij bij "Signaal" werkte, hebben hem gevormd tot de vakman die hij is.

Hij werkte, op de ontwikkelafdeling waar mechanische delen voor de meest geavanceerde radar- en besturingssystemen voor defensie, lucht-, scheep- en ruimtevaart werden gemaakt, met toleranties van één- à tweeduizendste millimeter.

Hij maakte er systeemdelen zoals girotollen en gimbal-assen met complexe opbouw. Voor fregatten, maar ook voor F-16's.

Hij verwerkte er allerlei moderne kunststoffen en ongewone metaalsoorten.

Hij maakte er kennis met gestabiliseerde platforms voor radarantennes en andere sensoren.

En hij werkte in een omgeving waarin perfectie de norm was: iets was pas goed, wanneer er werkelijk niets meer op aan te merken viel.

Perfectie, zonder te besparen op materialen of werkwijze.

Perfectie... tegen elke prijs.

Ook dat aspect vinden we terug in Pluto Audio.

De ontmoeting met Eddy was een hernieuwde kennismaking.

In de jaren tachtig werkte ik zelf, in een andere functie, ook bij Signaal.

Maar op 't werk kwamen we elkaar niet zo vaak tegen.

Dat gebeurde echter wel op de enerverende bijeenkomsten van Stereoclub Twente, onder de bezielende leiding van voorzitter Besseling.

Het was goed om te zien dat Eddy nu nog steeds met dezelfde geestdrift en met hetzelfde perfectionisme bezielde is als destijds.

Al ruim vierendertig jaar

Eddy maakte zijn eerste pick-up armen in 1974. Ruim vierendertig jaar geleden, dus.

En het basismodel noemde hij 1A. Kennelijk met een vooruitziende blik, want er zouden diverse andere modellen en daarvan afgeleide types volgen.

Om er een paar te noemen: Type 1A had een balsahouten schacht, en was geïnspireerd door het ADC "Pritchard" pick-up armpje. Dat was vooral in trek bij liefhebbers van elementen met een grote naaldbeweeglijkheid (hoge compliantie) en geringe naalddruk. Type 2A werd een stijvere en meer consistente constructie van hout met voornamelijk aluminium. Dit type werd een blijvertje: het wordt nog steeds door Eddy aangeboden.

Type 4A was hoofdzakelijk opgebouwd uit titanium, magnesium en aluminium. De opvolger, 5A, is vrijwel geheel van titanium gebouwd. Ook dit type wordt nog steeds aangeboden. Type 6A wordt momenteel in opdracht voor de Griekse markt gebouwd: een uitgekende combinatie van aluminium, titanium en carbonfiber. Het nieuwste type is 9A: net als 5A is dit een titanium arm.

Van type 4A leverde Eddy diverse exemplaren in de USA, via Mark Levinson. "Ik werkte veel samen met Mark toen hij nog bij Cello zat," vertelt Eddy. "Toen is hij ook een aantal keren hier geweest. Maar niet meer sinds hij Red Rose Music heeft."

Waarom zó... en niet anders?

Eddy vindt het kennelijk gewoon leuk om steeds opnieuw te proberen een nog mooiere en nog betere constructie te maken.

Om de ervaringen met vorige armen te verwerken in de nieuwere types.

Geheel balsahouten armbuizen, of armbuizen die helemaal van carbonfiber zijn gemaakt, vindt hij niet betrouwbaar: "Door resonantie kunnen ze zomaar een dip rond de 400 Hertz leveren. Zulke materialen kun je wel toepassen, maar dan in combinatie met andere. Van magnesium ben ik overigens helemaal afgestapt. En balsahout gebruik ik tegenwoordig alleen nog in bepaalde armen, zoals type 6A, voor demping.

Een pick-up arm kun je beschouwen als een soort remweg voor resonanties. De trillingen die zulke resonantie doen ontstaan, lopen in eerste instantie van de naald naar het draaipunt toe. En daarbij lopen de hoogste frequenties via de buitenkant van de arm. Als het goed is, dempt en verstrooit je arm die trillingen zodanig, dat ze niet terugkeren naar de naald. De trillingen lopen dan dus maar één kant op, zodat er geen staande golven in de arm zijn."

De arm moet een goede eenheid vormen met het element. Daarom ben ik blij om de samenwerking met Aalt Jouk van de Hul: die kan de beweeglijkheid van de naald aanpassen op mijn armen.

Het element dat ik lever is in feite dus een aangepaste Van den Hul "Black Beauty" in een ander jasje.

Voor het testen gebruik ik hier in overigens ook "The Colobri" van Van den Hul en de "Goldfinger" van ClearAudio."

Testen? Op het gehoor!

Op mijn vraag welke – ongetwijfeld geavanceerde – meetapparatuur Eddy toepast om de kwaliteit van zijn draaitafels, armen en elementen te testen, kreeg ik een antwoord dat velen ongetwijfeld zal verbazen.

Want zijn wij allemaal er zo langzamerhand niet aan gewend, dat zowel bij het ontwerpen als bij fabricage, en ook bij kwaliteitscontrole, allerlei digitale instrumenten worden gebruikt? En dat daarbij de computer de hoofdrol speelt?

Kunnen wij het ons eigenlijk nog wel indenken, dat alle prachtige bouwwerken en kunstwerken uit het verleden, alle mooie instrumenten en werktuigen, alle in hun soort volmaakte vaartuigen, voertuigen en vliegtuigen van destijds, dat die allemaal zónder computer werden bedacht en gemaakt?

De Meester maakte zijn meesterlijke werkstukken op basis van eigen inzicht en ervaring.

Hij wist wel wat hij deed: daar had hij geen computer voor nodig.

En Eddy is zo'n Meester. Hij hóórt wel of het goed is.

Wie op zoek is naar cijfers en waarden met betrekking tot armmassa, lagerwijving, armresonantiefrequentie, aftastvermogen, rumble, wow & flutter... u zult ze dus in Eddy's productinformatie niet aantreffen.

"Want," zo redeneert hij, "dat is allemaal maar papier. De draaitafel klinkt er niets beter door.

Wat wèl van belang is, bijvoorbeeld, is dat een draaitafel minstens een meter van de muur wordt geplaatst. Zodat hij geen echo oppikt."

Het doet een beetje denken aan de man die vroeg hoeveel PK's een bepaalde Rolls Royce leverde, en te horen kreeg: "Ruim voldoende, mijnheer."

Draaitafels, onderstellen, accessoires

Pluto Audio biedt momenteel drie basistypes aan: 10A, 11A en 12A. Beschrijvingen en afbeeldingen van die draaitafels vindt u op Eddy's site <http://www.plutoaudio.nl/>.

Daar treft u ook informatie aan over de batterijvoeding, de aandrukringen, platenpucks, de draaitafelmat – gemaakt van koper en kurk, het extra vliegwiel voor types 10A en 11A, de passief dempende onderstellen, het actief dempende onderstel met luchtcompressor, en nog meer...

U zult daar ook zien, dat er diverse opties mogelijk zijn. Zo kunt u uw toonarm bijvoorbeeld laten uitvoeren met conventionele bekabeling, maar puur goud is ook mogelijk.

Ja, waarom ook niet? Als dat nou toch beter is..?

Het gaat immers om de klank?

Eddy liet me een platenrand-aandrukking zien, die zojuist was gepolijst.

In de rand van die fraai glanzende ring waren zesendertig gaatjes geboord, waarin nog een heel speciaal dempingsprutje moest worden aangebracht.

Waarom precies dát geheimzinnige prutje? En waarom precies zesendertig gaatjes, en niet ééntje meer of minder?

Heel eenvoudig: omdat Eddy wéét dat het zoveel gaatjes moeten wezen, en dat het dát prutje moet zijn...

Laat de digitale testapparatuur en de computer maar gerust los op die elementen, armen en draaitafels: het zal Eddy allemaal worst zijn.

Het gaat immers om de muzikale klank, en nergens anders om?

Klaas Feenstra

Bijschriften foto's:

Foto 1. Eddy Driessen: "Er wordt in Japan over Pluto geschreven! En in Amerika..."

Foto 2. Op de werktafel: een schitterend staaltje...

Foto 3. Professioneel gereedschap – een signaal van perfectie.

Foto 4. Een 10A draaitafel met 2A toonarm op carbon/honingraat platform, geplaatst op Vibrplane VP-2212 actief anti-resonantie onderstel met Jun Air luchtcompressor. Bij wijze van voorbeeld...

Foto 5. De Pluto draaitafelmat: koper en kurk.

Foto 6. Toonarm type 2A (hout met aluminium) wordt nog steeds gevraagd.

Foto 7. Een recente combinatie: draaitafel 12A in aluminium uitvoering met toonarm 9A.